

Josip Broz Tito

A FORRADALMI ELMÉLETET NEM VÉGLEGES FORMÁBAN KAPJUK

A Vlagyimir Iljics Lenin
születésének 100. évfordulója alkalmából a moszkvai
Pravdában közzétett cikkből*

... Lenin műve beépült a Jugoszláv Kommunista Pártnak, illetve a Jugoszláv Kommunista Szövetségnek az ideológiájába, forradalmi stratégiájába és gyakorlatába, s beleszövődött annak a harcnak minden, tehát jelenlegi szakaszába is, amelyet hazánk munkásosztálya és népe azért vív, hogy megteremtse a szocializmust, a társult termelők szabad közösségét.

A jugoszláv kommunisták a Jugoszláv Kommunista Párt megalapításától napjainkig Lenin gondolatainak dús forrásából merítettek erőt. Leninnek az az elgondolása, hogy a párt forradalmár káderekből álljon, lehetővé tette számunkra, hogy az illegális harc igen súlyos körülményei között a pártot szorosan egybefűzzük a munkásosztállyal és a legigázott néppel, és hogy minél szervezettebben készüljünk fel a szabadságharcra és a szocialista forradalomra.

A forradalmi helyzet és az osztályerőviszonyok lenini elemzése segített hozzá bennünket annak sikeres kiértékeléséhez, hogy mely pillanatban idítsuk meg forradalmunkat. Megértettük a lenini üzenet lényegét, miszerint az élcsapat nem vívhatja meg egyedül a forradalmat, hogy éltető eleme a tömegek tevékenysége, kezdeményezőkézsége és forradalmi ereje, és hogy ebből adódóan a proletariátus, a parasztság és az értelmiség, azaz minden társadalmi réteg szoros szövetségére van szükség. Forradalmunk ezért jellegét és hordozóerőit tekintve szocialista, demokratikus és tömeges volt.

A győztes forradalom eredményeként — Marx, Engels és Lenin tanításának szellemében — hoztuk létre a proletariátus diktatúrájának sajátos formáját, amely a munkásosztály és a dolgozók forradalmi hatalmában, valamint az állami és társadalmi ügyek irányításában való tömeges és közvetlen részvételében fejeződik ki.

* Amely a Borbának 1970. április 19-i számában jelent meg.

A jugoszláv kommunisták mindig is nagyra értékelték Leninnek a marxizmushoz való alkotói viszonyulását.

„Mi — írta Lenin —, Marx elméletét egyáltalán nem tekintjük lezárt-
nak és sérthetetlennek, hanem éppen ellenkezőleg meggyőződésünk, hogy
csak az alapkövét helyezte le annak a tudománynak, amelyet a szocialis-
táknak kell minden irányban továbbfejlesztniük, ha nem akarnak el-
maradni az élet mögött.”

Lenin joggal hangsúlyozta, hogy forradalmi elmélet nélkül nincs for-
radalmi mozgalom. Mindenkor kiemelte, hogy a marxizmus tudomány,
s a gyakorlatban ennek megfelelően kell hozzá viszonyulni is. Ez azt
jelenti, hogy a munkásmozgalmaknak gyakorlati politikájukban alkotó
módon kell alkalmazniuk a marxista tudományt.

A marxizmus és leninizmus mint haladó tanítás nem ismer el kész re-
cepteket és képleteket, nem tűri meg a dogmatizmust. A forradalmi el-
mélet szüntelenül fejlődik, kiegészül, sőt tökéletesedik is az új tudomá-
nyos és elméleti ismeretek meg a forradalmi gyakorlatban szerzett ta-
paszthalatok alapján. A munkásmozgalom helyzetének és politikájának
— a marxizmus és a leninizmus, mint a munkásosztály közvetlen törté-
nelmi érdekeit szolgáló tudomány álláspontjáról való — állandó fel-
becsüléséről van szó.

A forradalmi elméletet nem végleges formában kapjuk minden társa-
dalmi és történelmi helyzetre, amelyben az egyes munkásmozgalmak te-
vékenykednek. A tudományosságot egybe kell fűzni a konkrét forradal-
misággal. A marxizmus és leninizmus lényege a tudomány és a forradal-
mi harc egységében van.

Messzemenő jelentőségű és aktualitású Lenin következő gondolata is:

„Tanaink — mondta Engels a maga és hírneves társa tanításáról —
nem dogmák, hanem gyakorlati útmutatások. Ebben a klasszikus meg-
határozásban rendkívüli erővel fejeződik ki a marxizmus leggyakrabban
szem előtt tévesztett oldala. S ha ezt szem előtt tévesztjük, egyoldalúvá, el-
ferdített, holt tudománnyá tesszük a marxizmust, kitépjük a lelkét, alá-
ássuk elméleti alapjait, a dialektikát mint a történelmi fejlődés ellent-
mondásairól szóló sokoldalú és teljes tanítást; aláássuk a kor meghatá-
rozott gyakorlati feladataival való kapcsolatát, amelyek minden újabb
történelmi fordulat után megváltozhatnak.”

Lenin, a forradalmi gondolkodó mindig idegenkedett attól, hogy a
marxizmust zárt és statikus tanná változtassák, valamint hogy kizáróla-
gos érvényűvé tegyék az egyes országok forradalmi mozgalmában szer-
zett tapasztalatokat. Lenin meggyőződése szerint egy mozgalom tapasztalata
nem lehet általános mérce annak megállapítására, hogy helyes-e
más forradalmi mozgalmak fejlődési útja és harca. Ezért is hangoztatta
Lenin, hogy nem lehet recepteket kiagyalni, amelyek eleve kész megoldá-
sokat nyújtanak. Minden ilyen irányú törekvés gátolja és korlátozhat-
ja a forradalmi erők izmosodását.

Lenin éppen arra figyelmeztetett, hogy a II. Internacionálé felbomlá-

sának legfőbb oka az volt, hogy vezetői — a marxista elmélet alapelveivel és a forradalmi gyakorlat új szükségleteivel ellentétben — „beleszerettek” a munkásmozgalom terjeszkedésének egy meghatározott, reformista formájába.

Lenin a marxista elmélet és a tudományos szocializmus fejlődéséhez való rendkívül alkotói hozzájárulásával lekötelezte a világ összes forradalmi és felszabadító mozgalmát. Ebben mindenekelőtt az alábbiaknak van hangsúlyozott jelentősége: az imperializmus és a szocialista forradalmak korának elemzése; az ebből következő, a forradalmi harc stratégiájára és taktikájára; az új típusú kommunista párt szervezési koncepciójára és tevékenységére vonatkozó elméleti és gyakorlati következtetések összessége; a nemzetiségi kérdés kidolgozása, a népek egyenjóságának és önrendelkezésének teljes érvényesítésével; a munkásosztály saját felszabadításáért és az elnyomott népek nemzeti függetlenségükért vívott, szervesen összetartozó harcának áttekintése; az agrárkérdésnek a proletariátus és a parasztság forradalmi szövetsége szempontjából való elméleti feldolgozása stb.

Lenin tanítása a munkásosztálynak a forradalomban és a szocialista társadalom kiépítésében betöltött történelmi és vezető szerepéről állandó és általános érvényű. Lenin továbbfejlesztette Marxnak és Engelsnek az állam szocializmusban betöltött szerepéről és a szocialista demokrácia lényegéről kialakított nézeteit.

Lenin elméleti munkásságában, a mindennapi gyakorlati tevékenység politikai célkitűzéseinek megfogalmazásában is teljesen beigazolódott és következetes alkalmazást nyert Marxnak a munkásosztály saját felszabadítása szükségszerűségéről vallott nézete, az hogy az új társadalom és a szocialista társadalmi viszonyok kiépítésének a munkásosztály az alapja és hogy a szocializmus milliók gyakorlatában fejeződik ki.

Ezért Lenin mindig hangsúlyozta annak szükségességét, hogy a szocializmus fejlesztésében minden lépésnek erősítenie kell a munkásosztály szerepét és közvetlen felelősségét, és elő kell mozdítani, hogy a munkásosztály és a dolgozók egyéb rétegei minél tömegesebben vegyenek részt az állam irányításában, a társadalmi ügyekről való döntéshozatalban. Ebben látta Lenin a szocialista demokrácia lényegét.

Ebből kiindulva kezdeményezte és támogatta a szovjetek megalapítását; bennük a munkásosztály forradalmi hatalmának formáját látta, azt, amely biztosítja a dolgozók legszélesebb rétegeinek a bevonását az államigazgatásba. Ilyen értelemben hangsúlyozta, hogy a bürokratizmus ellen csak akkor lehet sikeresen harcolni, végleges győzelmet csak akkor lehet a bürokratizmuson aratni, ha a dolgozók részt vesznek az igazgatásban.

A jugoszláv kommunisták hazájuk szocialista öngazgatása koncepciójának és gyakorlatának fejlesztésében éppen Marxnak, Engelsnek és Leninnek azokból az eszméiből indulnak ki, amelyek szerint a munkásosztály a fő tényező a szocialista társadalmi viszonyok megteremtésében, s

amelyek szerint az államnak sajátos funkciója van a szocializmusban. Attól függően, hogy miképpen fejlődnek a termelőeszközök társadalmi tulajdonán, valamint az öngazgatáson alapuló szocialista termelési viszonyok, tehát attól függően, hogy hogyan növekszik a társult termelők hatása a munkájuk, életük és fejlődésük feltételeit megszabó határozathozatal valamennyi folyamatára, mindinkább változni fog az állam szerepe is. Miután létrejön a társult termelők szabad közössége, mely a társadalmi újratermelés minden folyamatának tudatos, tervszerű irányítása alapján fejlődik, az állam fokozatos elhalásának történelmileg elkerülhetetlen útján mindinkább megváltoznak és korlátozódnak az állami gépezet korábbi klasszikus funkciói.

A jugoszláv kommunisták mindenkor erélyesen szembeszálltak minden olyan kísérlettel, amelynek az volt a célja, hogy veszélyeztesse vagy eltorzítsa a munkásosztály forradalmi hatalmát; szembehelyezkedett minden olyan anarchista eszmével is, amely szerint az államot meg kell szüntetni, a társadalmi fejlődést pedig a véletlenre kell bízni. A Kommunista Szövetség vezető szerepe éppen abban van, hogy a marxista ideológiával, saját politikájával és forradalmi tevékenységével biztosítja a társadalmi fejlődésnek a munkásosztály történelmi érdekei megvalósulására való tudatos és szervezett irányulását.

Mint ismeretes, a szocialista Jugoszlávia több nép és nemzetiség sajátos közössége. A forradalomban való létrejötte és föderatív berendezése alapján Lenin nemzeti kérdéstről szóló tanításának megvalósulása. Ezért Leninnek a nemzetek közötti viszonyról szóló tanítása a szocialista Jugoszláviában mindig időszerű.

Számunkra megkülönböztetett jelentőségű Leninnek az az elvi álláspontja, amely szerint okvetlenül el kell ismerni minden nemzet teljes önrendelkezési jogát. Lenin szerint ez a sikeres szocialista forradalom feltétele és alkotórésze. Lenin, Marxhoz hasonlóan, a nemzet osztályszempontú megközelítését hangsúlyozta. De ezt sohasem tette a népek közti egyenlőség, egyenjogúság és szuverenitásuk elismerésétől függetlenül. Enélkül az internacionalizmus puszta deklaráció, hisz nem alakulhatna ki megfelelő bizalom és osztályszolidaritás a különböző nemzetek munkásai között. A szocializmus győzelmével lehetőségek nyílnak a nemzeti kérdés következetes megoldására, valamint a nemzeti elnyomás minden formájának felszámolására is...

A cikk rövidítését Tito a JKSZ a szocialista öngazgatás fejlődésének új szakaszában című könyv (a Forum és a VKSZ KB PT és MKK kiadványa, Újvidék, 1977, 154—158. oldal) szerint közöljük.